

TĂNG CƯỜNG QUẢN LÝ CHÓ NUÔI, CHÓ THẢ RÔNG - GIẢI PHÁP HỮU HIỆU CHỐNG BỆNH ĐẠI Ở HÀ NỘI

Nguyễn Ngọc Sơn*

Chi cục Chăn nuôi và Thú y Hà Nội

**Tác giả liên hệ email: ngocsoncctyhn@gmail.com*

Theo số liệu của Viện Vệ sinh dịch tễ trung ương, trong giai đoạn 2011 – 2016 bình quân mỗi năm nước ta có 92 người chết vì bệnh dại và khoảng 400 ngàn người phải đi tiêm phòng dại do bị chó, mèo cắn, gây thiệt hại kinh tế khoảng 600 tỷ đồng chi phí cho điều trị dự phòng. Giai đoạn 2017-2021, mỗi năm cả nước có 76 người chết vì bệnh dại và 510 ngàn người phải đi tiêm phòng dại do chó, mèo và các loại động vật khác cắn, cào, liếm.

Để phòng chống bệnh dại, Luật Thú y đã quy định rất rõ (tại Thông tư 07 ngày 31/5/2016 của Bộ Nông nghiệp và PTNT) theo đó đối với chủ nuôi chó, mèo phải đăng ký việc nuôi chó với Ủy ban nhân dân cấp xã tại các đô thị, nơi đông dân cư; xích, nhốt hoặc giữ chó trong khuôn viên gia đình; bảo đảm vệ sinh môi trường, không ảnh hưởng xấu tới người xung quanh. Khi đưa chó ra nơi công cộng phải bảo đảm an toàn cho người xung quanh bằng cách đeo rọ mõm cho chó hoặc xích giữ chó và có người dắt; chấp hành tiêm vaccin phòng bệnh dại cho chó, mèo; chịu mọi chi phí trong trường hợp có chó thả rông bị bắt giữ, kể cả chi phí cho việc nuôi dưỡng và tiêu hủy chó. Trường hợp chó, mèo cắn, cào người thì chủ vật nuôi phải bồi thường vật chất cho người bị hại theo quy định của pháp luật. Đối với UBND cấp xã, thực hiện việc lập sổ quản lý chó nuôi trên địa bàn. Hàng năm, trước đợt tiêm phòng phải rà soát, thống kê, cập nhật thông tin về đàn chó nuôi trên địa bàn; quy định cụ thể việc bắt giữ chó thả rông ở nơi công cộng thuộc địa bàn quản lý; thành lập các đội chuyên trách để bắt chó thả rông và động vật mắc bệnh dại, có dấu hiệu mắc bệnh dại...

Thực hiện nội dung trên, những năm qua các địa phương, các tỉnh thành đã có nhiều cố gắng ban hành kế hoạch, chương trình hành động song

hiệu quả có hạn chế; số người bị chó, mèo cắn vẫn gia tăng, đặc biệt ở các khu đô thị, phố đi bộ tại quận huyện, các khu công viên, nơi tập trung đông dân cư sinh sống, đông người vẫn còn nhiều chó thả rông, chó tấn công người, chó gây tai nạn giao thông, gây thương tích cho người đi đường, dạo chơi nơi công cộng. Từ thực tế trên, ngày 21/12/2021 Thủ tướng Chính phủ tiếp tục ban hành Chương trình phòng chống bệnh dại giai đoạn 2022 - 2030 để các tỉnh, thành, các địa phương tập trung triển khai có hiệu quả.

Hà Nội hiện có tổng đàn chó, mèo rất lớn; dao động từ 421 nghìn đến 460 nghìn con và đang có xu hướng gia tăng. Một thực tế khi đời sống, dân trí cao, người dân sống ở vùng đô thị, nhất là các khu chung cư cao tầng người dân có xu thế nuôi chó cảnh tăng, nhất là các loại chó quý có giá trị kinh tế cao. Nhiều người dân, kể cả các em thiếu nhi có thú vui dắt cho cảnh dạo trên đường phố, kể cả ở các tuyến phố đi bộ. Tuy nhiên việc nhận thức và hiểu các quy định về việc nuôi chó nhiều người chưa biết, chưa hiểu nên đã xảy ra tình trạng để chó thả rông ra đường, không xích, không rọ mõm, đặc biệt ở các khu công cộng, công viên, trường học. Điều này sẽ rất nguy hiểm gây hiểm họa cho con người vì đặc tính của loài chó là sẵn sàng tấn công người lạ bất cứ lúc nào khi bị tác động. Hơn nữa để chó thả rông làm ảnh hưởng đến giao thông, đã có không ít vụ tai nạn giao thông, gây thương tích trên đường phố mà nguyên nhân chính do chó thả rông. Bên cạnh đó để chó thả rông ảnh hưởng trực tiếp đến cảnh quan đô thị, ảnh hưởng đến sinh hoạt vui chơi của khách, người đi đường, khách tham quan du lịch. Ảnh hưởng trực tiếp đến vệ sinh môi trường do chó thả rông phóng uế bừa bãi tại nơi công cộng, đường phố, ngõ xóm.

Theo số liệu của Trung tâm Kiểm soát bệnh tật Thành phố, giai đoạn từ năm 2015-2021 Hà Nội có tới 16 người chết vì bệnh dại (bình quân khoảng 3 người chết/năm), riêng năm 2014 có 5 người chết, năm 2018 đã có 3 người chết vì bệnh dại. Hàng năm toàn thành phố có trên 10.000 người phải đi điều trị dự phòng bệnh dại do động vật cắn hoặc tiếp xúc với động vật nghi mắc dại (chủ yếu do chó cắn), kinh phí tiêu tốn cho việc khám chữa bệnh, điều trị sự phòng với một số kinh phí không nhỏ, khoảng trên 20 tỷ đồng. Nguy hiểm hơn trong đời sống xã hội, việc quản lý chó nuôi không tốt, để nhiều chó thả rông tạo tâm lý hoang mang, lo sợ cho người dân nhất là tại các nơi công cộng, vui chơi giải trí, công viên, phố đi bộ; gây mất cảnh quan đô thị, vệ sinh môi trường.

Với sự cố gắng nỗ lực của các cấp các ngành, những năm qua Hà Nội đã tập trung cao độ thực hiện một số nội dung, giải pháp cụ thể đó là tham mưu để UBND Thành phố chỉ đạo về tiêm phòng, quản lý chó nuôi, chó thả rông, xây dựng vùng an toàn bệnh dại; tuyên truyền để nâng cao nhận thức cho người dân hiểu rõ và chấp hành nghiêm những quy định của pháp luật khi nuôi chó. Tổ chức thực hiện có hiệu quả giải pháp về quản lý chó nuôi, chó thả rông, xử lý các vi phạm đối với chủ nuôi chó không chấp hành các quy định khi nuôi chó.

Kết quả: Đến nay Thành phố đã ban hành “Chương trình quốc gia phòng, chống bệnh dại trên địa bàn thành phố Hà Nội giai đoạn 2022-2030”. Theo đó có nội dung rất quan trọng quy định về quản lý chó, mèo nuôi theo đúng chỉ đạo của Chính phủ. Đặc biệt quy định rất rõ những quy định đối với chủ nuôi chó trong việc khai báo, cam kết đưa chó ra nơi công cộng phải thực hiện nghiêm quy định. Đối với chính quyền từ các quận, huyện đến cấp xã phường tập trung cao độ cho việc xây dựng vùng an toàn dịch bệnh dại nâng cao tỷ lệ tiêm phòng đạt trên 90% số chó mèo trong diện tiêm. Trước hết tập trung xây dựng duy trì hoạt động 4 quận đã được công nhận “**vùng an toàn bệnh dại**” gồm quận Thanh Xuân, Tây Hồ, Hoàn Kiếm, Ba Đình; lộ trình

tiếp theo 8/12 quận còn lại hoàn thành trước năm 2025. Hàng năm, trước đợt tiêm phòng tổ chức rà soát, thống kê, cập nhật thông tin về đàn chó, mèo nuôi và định kỳ tối thiểu 2 lần/năm, cập nhật, báo cáo số liệu các hộ nuôi chó, mèo và tổng đàn chó, mèo tại địa phương; xử phạt vi phạm hành chính thật nghiêm đối với chủ vật nuôi vi phạm hành chính trong quản lý nuôi chó, mèo, không tiêm vắc xin Dại.

Một trong những nội dung quan trọng để có được “**vùng an toàn bệnh dại**” đó là quản lý chó thả rông, hiện tại các quận đã tập trung chỉ đạo các phường thành lập các tổ bắt giữ chó thả rông đi vào hoạt động; từ kinh nghiệm thực hiện của các quận đi trước, tổ bắt giữ chó thường đi vào thời điểm sáng sớm và chiều tối, không cố định về thời gian để đảm bảo hoạt động có hiệu quả. Điều quan trọng là tạo tâm lý thói quen cho người nuôi khi đưa chó ra nơi công cộng là phải đảm bảo đúng quy định của pháp luật.

Tuyên truyền nâng cao nhận thức cho người dân hiểu rõ và chấp hành nghiêm những quy định của Pháp luật khi nuôi chó. Nội dung tuyên truyền đi sâu việc phổ biến pháp luật, vai trò tác dụng của việc tiêm phòng vắc xin Dại cho chó mèo, khi mang chó ra nơi công cộng bắt buộc phải có rọ mõm, có xích, có người dắt. Không nên nuôi các loài chó to, giống chó giữ, nhất là gia đình có người già, trẻ nhỏ, tùy điều kiện khuôn viên trong gia đình để nuôi các giống chó cho phù hợp. Tuyên truyền phổ biến những hành vi bị xử lý vi phạm hành chính nếu không chấp hành quy định về tiêm phòng, để chó cắn người, mất vệ sinh môi trường. Tuyên truyền những địa phương làm tốt việc quản lý chó nuôi nhân rộng những địa phương đã xây dựng thành công vùng an toàn dịch đối với bệnh dại để nhân rộng mô hình điển hình. Đến nay người dân có chuyển biến tích cực trong việc nuôi chó, nhất là tại các khu đô thị, khu chung cư, số chủ nuôi để chó thả rông ra nơi công cộng, khu vui chơi giải trí giảm đáng kể. Kết quả này cũng đồng nghĩa với việc tại các địa phương đã giảm số người bị chó thả rông cắn, giẫm các vụ việc tai nạn giao thông do chó thả rông gây nên. Cảnh quan đô thị,

vệ sinh môi trường chuyển biến rõ nét nhất là tại các khu vực công viên, nơi công cộng, phố đi bộ.

Đối với chính quyền địa phương, nhất là tại các phường, sau các buổi tập huấn, làm rõ được vai trò, trách nhiệm của từng bộ phận trong hệ thống chính trị ở cơ sở trong công tác quản lý chó nuôi, Đảng uỷ, UBND các phường đã chỉ đạo triển khai tuyên truyền, phổ biến đồng loạt tại các tổ dân phố. Đồng thời UBND các phường thành lập các tổ bắt chó thả rông và triển khai bắt và xử lý chó thả rông trên địa bàn. Nhiều phường xã đưa các bài tuyên truyền thành chuyên mục phát theo chuyên đề, tuyên truyền hàng ngày theo phương châm “mưa lâu, thấm dần” giúp nâng cao ý thức cho người dân. Đồng thời để chính người dân lên tiếng, phản đối với các chủ nuôi chó chưa chấp hành các quy định khi nuôi chó. Từ những kết quả trên đến nay tại các quận, huyện nhất là các quận đã được chứng nhận vùng an toàn bệnh dại số chó thả rông giảm đáng kể, chó ra nơi công cộng đã được các chủ nuôi có xích, có rọ mõm và người dắt. Số người chết về bệnh dại trên địa bàn Hà Nội đã có xu thế giảm dần qua từng năm.

Tuy nhiên trong việc quản lý chó nuôi, chó thả rông cũng còn gặp không ít khó khăn do địa bàn rộng, lực lượng mỏng, công việc đòi hỏi phải làm thường xuyên hàng ngày không ngừng nghỉ; việc xử lý các giống chó to, chó dữ gặp nhiều khó khăn do dụng cụ trang thiết bị bắt giữ, vận chuyển chó còn thô sơ (chủ yếu tự chế) chưa chuyên nghiệp; vẫn còn có người chưa

nhận thức đầy đủ, tái diễn mang chó ra nơi công cộng, không chấp hành quy định khi không có tổ bắt giữ chó hoạt động. Việc nuôi nhốt, chăm sóc nuôi nhốt, xử lý chó vi phạm, chó vô chủ trong thời gian chờ xử lý vi phạm của chủ hộ cũng gặp không ít khó khăn, bất cập.

Thời gian tới theo kế hoạch của Thành phố ngành Nông nghiệp tiếp tục tham mưu thành lập các tổ liên ngành để đi kiểm tra, đôn đốc các quận huyện triển khai, có chương trình hành động cụ thể để quyết tâm hoàn thành kế hoạch xây dựng “vùng an toàn bệnh dại” tại 8/12 quận còn lại; tiếp tục đôn đốc các huyện có lộ trình lên quận xây dựng vùng an toàn bệnh Dại tại các thị trấn, các khu đô thị. Đồng thời xử lý nghiêm những vi phạm kể cả việc kinh doanh vận chuyển chó, mèo không tuân thủ các quy định của pháp luật. Phối hợp với các tổ chức trong nước, các tổ chức nước ngoài tuyên truyền, hội thảo về “phúc lợi động vật”, quản lý giết mổ chó, mèo; tiếp tục tuyên truyền để người dân cùng chính quyền địa phương đưa công nghệ trong quản lý chó nuôi (gắn chip); tập huấn, cải thiện trang thiết bị, bảo hộ lao động, tạo điều kiện tốt nhất để lực lượng tham gia bắt giữ chó thả rông hoạt động có hiệu quả.

Với sự vào cuộc quyết liệt của các cấp, các ngành, sự đồng thuận cao của người dân chắc chắn việc quản lý chó nuôi, chó thả rông trên địa bàn Hà Nội tiếp tục có chuyển biến tích cực góp phần ngăn chặn bệnh dại, đảm bảo cảnh quan đô thị, vệ sinh môi trường./.

Tổ bắt giữ chó tại quận Hoàn Kiếm